

## **Gömörországiak a Sándor-palotában**

2005. április 25-én rimaszombati vendégeket fogadott a Magyar Köztársasági Elnök felesége, Sólyom Erzsébet Asszony.

A küldöttség tagjai voltak: **B. Kovács István**, a Gömörország-Gemersko-Gömörland polgári társaság és más civil szerveződések képviselőjében, **Sebők Valéria**, a *Tompa Mihály Református Gimnázium* igazgatónője, **Ziman Ágnes**, a Szombathy Viktor nevét viselő feledi magyar alapiskola igazgatónője, valamint **Samu Levente** és **Gál Tamás**, a Tompa Mihály Református Gimnázium diákjai.



Balról jobbra: Samu Levente, Gál Tamás, Sebők Valéria, Sólyom Lászlóné, Ziman Ágota és B. Kovács István

B. Kovács István tájékoztatta a vendéglátót a gömöri magyarság életéről, különös tekintettel a tavaly megalkult Gömörország kezdeményezés célkitűzéseire. Az igazgatók bemutatták iskolájukat, s köszönetet mondtak azért a könyvadományért, amelyet Erzsébet Asszony az említett oktatási intézmények részére adományozott ez év március 15-én. A diákok saját készítésű munkáikkal kedveskedtek.

A rimaszombati vendégek kifejezték azt a reményüket, hogy egy arra alkalmas időpontban személyesen is köszönhetik vendéglátójukat Gömörországban.

(szerk.)

## **A szép magyar szó ünnepe**

A *Tompa Mihály Országos Vers-és Prózamondó Verseny* XV. évfolyamát a *Csemadok Rimaszombati Területi Választmánya*, a *Csemadok Művelődési Intézete*, a *Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége* és a *Diákhálózat* hirdette meg 2005 novemberében a *Csemadok Országos Tanácsa* megbízásából. Mivel felfutós rendezvényről van szó, a verseny rimaszombati döntőjét iskolai, körzeti, járási és kerületi fordulók előzték meg. A járási és kerületi versenyeket a Csemadok területi választmányai szervezték meg, a főszer-



Balázs István szava • Gece Attila felbőle

vező és koordinátor a Rimaszombati Területi Választmánya volt. Az országos döntő 2006. április 27. és 30. között zajlott a Rimaszombati Városi Művelődési Központban.

Április 27-én, a rendezvény nyitónapján 17.00 órai kezdettel került sor Tompa Mihály köztéri szobrának megkoszorúzására. A színvonalas kultúrműsorban közreműködött **Balázs István** miskolci előadóművész, **Madarász András** és **Zsapka Zsolt**, a *Kor-Zár együttes* tagjai és már hagyományosan a *Sobotienka* fúvószenekar **Lévay Tibor** karnagy vezetésével. Az ünnepi szónok **B. Kovács István**, a Rimaszombat és Vidéke Polgári Társulás elnöke volt (beszéde az *Agóra* rovatban olvasható).

18.00 órakor került sor a Városi Művelődési Központ kiállítótermében a debreceni *Spektrum Galéria* kiállításának ünnepélyes megnyitására.

A rendezvényt **Csáky Pál**, a Szlovák Köztársaság miniszterelnökhelyettese és a város polgármestere, **Cifruš István** nyitotta meg.

Rimaszombat polgármestere ezt mondta:

„Engedjék meg, hogy Rimaszombat Város nevében tisztelettel és szeretettel köszöntsem a TMOVPV XV. évfolyamának minden résztvevőjét, szereplőit, a felkészítő tanárokat, zsűritagokat, vendégeket, minden irodalomkedvelőt, a szép magyar beszéd ápolóit, megtartóit.

Egyszerre könnyű és nehéz is a rimaszombati polgármester helyzete, amikor egy ilyen alkalomkor szólania adatik.

Könnyű azért, mert egy olyan város színeiben szólhat, ahol mindig becsülete volt az írott szónak, az irodalomnak. Egy olyan várost képvisel, amely egyebek közt **Tompa Mihályt**, **Mikszáth Kálmánt**, **Pósa Lajost**, **Kiss Józsefet**,



A Tompa Mihály Református Gimnázium diákjai • Gece Attila felvétele

**Győry Dezsőt, Szombathy Viktort, Veres Jánost** és még megannyi más jeles alkotót mondhat magáénak. S ma is nem egy írástudó, alkotó ember él városunkban, ahol egy, az irodalomnak is helyet adó magyar nyelvű folyóirat is megjelenik, a „Gömörország”.

S ugyanígy magáénak vallhatja Rimaszombat **Janko Jesenskýt** és szlovák irodalom számos más képviselőjét is.



A győztesek egyike. Renczés Viktória (II. kategória, vers) • Gece Attila felvétele

Ugyanakkor nehéz is szólnom, mert az örökségnek olyan fejezetei is vannak, kivált a 20. században, amelyek, bizony, törést jelentettek. A szellemi rehabilitáció, az újraértékelés folyamatosan zajlik. Ez utóbbi jegyében került vissza – ha nem is teljesen az eredeti helyére – a Tompa Mihály szobra, s került mellé **Petőfi Sándor** szobra is.

Mindez a városvezetésnek azt az eltökélt szándékát tükrözi, hogy a XXI. század a megbékélés időszaka legyen. Hogy ez a város végre felmutathassa igazi arcát. Azt az arcot, amelyet sok évszázad barázdált, s amelynek vonásait a mi munkánk, tevékenységünk is formálja. Azt az arcot, amely korszerű európaiságot tükröz, a sokoldalúságban az egységet mutatja fel.

Annak idején ez a kisváros számos országos rendezvénynek adott helyet. 1867-ben itt tartották a *Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XII. vándorgyűlését*. Néhány évvel később a *Magyar Történelmi Társulat* tartott itt országos találkozót.

Ez a hagyomány is ott munkált talán azok lelkében, akik annak idején arról határoztak, hogy a magyar irodalom leg-

szebb hazai ünnepe, az országos vers- és prózamondó verseny a Tompa Mihály nevét viselje, s itt, Rimaszombatban legyen az állandó helyszíne.

Mindez kötelez bennünket.

Kérem, hogy érezzék magukat itthon Rimaszombatban. Kívánok mindenkinek kellemes tartózkodást városunkban, szép és tartós élményeket.

Isten hozott mindenkit.

A Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Verseny XV. évfolyamát ezennel megnyitom.”

Ünnepi beszédet **Biró Ágnes**, a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának államtitkára mondott.

A kultúrműsort **Licsko Péter** rimaszombati zeneszerző-zongoratanár és **Gyürke Etelka** énekesnő fellépése indította, akik Tompa Mihály két versét adták elő Licsko Péter megzenésítésében. A költő emléke előtt tisztelegtek a *Tompa Mihály Református Gimnázium* diákjai is egy irodalmi összeállítással. Őket követte már hagyományosan a tavalyi verseny hatodik kategóriájának győztese, a pozsonyeperjesi *ARDEA* együttes, akik megzenésített verseket adtak elő. Az ünnepélyes megnyitó műsorát a budapesti *Four Fathers* vokális kvartett fergeteges, vidám előadása zárta, jó hangulatot teremtve az elkövetkező versenyhez.

A kísérőrendezvények sorából a kisebbek és a város, illetve a környék alapiskoláinak tanulói a veszprémi *Pelikán Színház* meseelőadását élvezhették „*Vérehulló madár*” címmel.

Zsúfolásig telt nézőtér előtt mutatkozott be a budapesti **Kun Attila** koreográfus-táncművész és társulata egy csodálatos, különleges táncszínházi előadással.

A hagyományoknak megfelelően április 29-én délután az érdeklődőket autóbusz vitte Hanvára, ahol ünnepi istentiszteleten vettek részt. Fellépett a *Hawaii Református Egyházi Kórus* is. Az istentisztelet után a jelenlévők megkoszorúzták Tompa Mihály síremlékét, majd pedig a helyi lelkészházaspár kalauzolásával meglephetették a Tompa-emlékszobát.

A hagyományoknak megfelelően a gálaesten adták át a *Kulcsár Tibor-díjat*, amelyet az idén **Kamenár Évának** ítéltek meg.

*szerk.*



Az idén Kamenár Éva kapta a Kulcsár Tibor-díjat • Gece Attila felvétele

## Gömörország az Ünnepi Könyvhéten Miskolcon 2006. június 7-10.

Immár második alkalommal szerepelt Gömörország az Ünnepi Könyvhéten Miskolcon. A helyi rendezők egy saját napot szenteltek régióknak. A sátor alatt három kiadó, nevezetesen: *Madách-Posonium*, a putnoki *Gömör Múzeum* és a *Gömör-Kishonti Múzeum Egyesület* kiadványai vártak az Olvasóra. Az árúsítást társadalmi munkában ...**Erika** és **Balla Anikó** vállalta. A legnagyobb sikere **B. Kovács István** *Gömörország* c. könyvének, **Czenthe Zoltán** könyveinek (*Gömöri atlantisz 1-2: Fejfék, Emberek*), valamint **Tököly Gábor** *Kastélyok, kúriák, udvarházak Gömörben* c. munkájának volt.

Ez alkalommal azonban nem csupán a könyvek szerepeltek, hanem az emberek is megmutathatták tehetségüket a miskolciaknak. A nap folyamán fellépett a rimaszombati *Ferenczy István Alapiskola Pacsirta* gyermek folklórcsoportja **Tóth Katalin** és **Csobó Tünde** vezetésével. Tartalmas beszélgetés hallgatói lehettek a téren lévő, amikor **B. Kovács Istvánt** faggatta (a szintén gömöri származású) **Czikora Ágnes**, a miskolci TV szerkesztő-riportere. Felváltva énekelt magyar és szlovák nyelven a rimaszombati *Bona Fide* vokális kvartett. Olyan sikerük volt, hogy a miskolci filharmónia vezetője is érdeklődött irántuk. Reméljük ez a bemutatkozásuk egy fellépés-sorozatot indít el részükre. Zenélt még a *Csámborgó* zenekar, amelynek tagjai részben Gömörből, részben Miskolcra, részben Kassáról csámborogtak egybe erre a megmutatkozásra. A szereplés után a miskolci *Fazekas utcai Általános Iskola* negyedikesei, tanárai és a szülők láttak bennünket vendégül Diósgyőrben. Megnéztük a királynék várát. Ezek után a *Kézműves Ház* gondnoka, **Konecz Károly György** főztjét fogyasztottuk el, a bográcsgulyászt és a különösen ízletes, kemencében sült töki lángost. Reméljük, hogy ez volt az első lépés a két általános iskola között egy testvériskolai kapcsolat kialakítása felé.

*Balázs István*



A könyvhét hagyományosan az Erzsébet-téren volt • Ferenc József felvétele



Gömörország könyvsátra • Ferenc József felvétele



Fellépésre várva • Ferenc József felvétele



A rimaszombati Ferenczy István Alapiskola folklórcsoportja • Ferenc József felvétele





A rimaszombati Ferenczy István Alapiskola folklórcsoportja • Ferenc József felvétele



Czikora Ágnes B. Kovács Istvánál beszélgetett • Ferenc József felvétele



A Rimaszombati Művelődési Ház kvartette • Ferenc József felvétele



A Rimaszombati Művelődési Ház kvartette • Ferenc József felvétele



A Csámborgó zenekar • Ferenc József felvétele



Gyürke Etelka és Čarnoká Éva fellépés után • Ferenc József felvétele

## Tízéves a Rimaszombati Városi Galéria

Az épületnek és a benne lévő intézménynek is története van.

A ház a Széplaky családé volt. Utolsó lakója **özv. ifj. Széplaky Lajosné sz. Munkácsi Süteő Ilona** 1943-ban kelt végrendeletében úgy rendelkezett, hogy a házat a Gömör-kishonti Múzeum Egyesület örökölje. „Szeretném, ha a ház régiségi jellege mindég megállapítható lenne, hiszen valamikor a lánglelkű Petőfi Sándor is falai között tartózkodott, s egykorú hagyomány szerint egy ebéd után az ebédlő ablakában ülve s lábait kifelé lógáza nézte a ház előtti tér mozgalmas életét. Ezért rendelem, hogy a ház jelenlegi kapuja a jövőben is megmaradjon, s azt beépíteni vagy egyébként megszüntetni a jövőben sem szabad.”



A kiállításra készült katalógus címlapja

Azt is meghagyta, hogy a házat egy emléktáblával jelöljék meg.

„Ezt a házat nemes Széplaky Lajos és neje, sz. munkácsi Süteő Ilona és nemes Széplaky Andor emlékének megőrkítésére özv. Széplaky Lajosné sz. munkácsi Süteő Ilona hagyományozta a Gömör-Kishonti Múzeum Egyesületnek.”

Az utóbbi el is készült, s ma a Gömör-kishonti Múzeum gyűjteményeiben található.

A végrendelet végrehajtása a frontátvonulás, illetve a háborút követő események miatt elmaradt.

Az 1989-es fordulatot követően **B. Kovács István** volt az, aki kezdeményezte az önkormányzatban, hogy a város tegyen eleget az örökhatály akaratainak. A város a javaslatot elfogadta. Megvásárolta az ingatlant, felújíttatta azt. Az eredetileg javasolt várostörténeti kiállítás helyett azonban galériát létesített benne. Egyben a beépített tetőtérben műteremlakást létesített.

Azóta eltelt egy évtized. A jubileum alkalmából nyílt meg az a kiállítás, amely *A hely művészete* címet kapta. A kiállítást **Gabriela Garlatyová** készítette. A megnyitón elhangzott beszédét (amely az ízléses kiállítású katalógusban is olvasható) az alábbiakban közöljük.

\*

„A hely művészete c. kurátori kiállítás a 20. század avantgard és modern irányzatainak specifikus pillanatait napjaink vizuális művészeti programjainak átfogóan mutatja be.

A festő, bábtervező és bábkészítő **A. Tóth Sándor** alkotásai művészi értekei és egyedi volta ellenére sem kaptak ezidáig méltó helyet a regionális és a szlovákiai képzőművészetben. A *Városi Galéria* 2004-ben mutatta be alkotásait. Most a 30-as években Párizsban készült munkáiból látható válogatás. Festményei és plakátjai az avantgárd irányzaton belül, a kubizmus, a konstruktivizmus és az art deco jeleit viselik magukon. Rimaszombati kortársaival szemben (pl. **Makovits Jenő**), akik a 19. század realista szellemében dolgoztak, A.Tóth Sándornak közvetlen kapcsolata volt a haladó európai modern művészettel. Alkotói megnyilvánulásain leginkább a párizsi művészvilág hatása érződik, mely **E. Šimerová-Martinčeková** és **I. Weiner Král** szlovák képzőművészek munkásságára is kihatott.

**Bacsikai Béla, Dúdor István** és **Kurilla V. Gabriell** az idősebb generációhoz tartozó Szabó Gyulával együtt a helyi művészetben meghatározó modern figurális és expresszív festészetet képviselik a tárlaton. A magyarországi művészethez kötődő **Szabó Gyula** a szlovákiai modern festészet irányadó képviselője. Képzőművészetileg és eszmeileg egyaránt hatással volt Bacsikai és Dúdor munkásságára.

Bacsikai Béla akvarell tájképei a realizmus és a modern kubista absztrakció ötvözetei. Dúdor István, a mitikus gömőri festő, expresszív emberábrázolásával, mely időben és eszmeileg a posztmodern európai és szlovák festészetrel rokon, képviselteti magát a kiállításon. Kurilla V. Gabriell kiemelkedő pedagógus egyénisége a helyi művészeti iskolának. Expresszív és absztrakt festő.

**Balázs István** festőművész a 80-as évek neoexpresszív és posztmodern törekvések idején jelentkezett a képzőművészetben. A tárlaton a nagyméretű „Utópia” c. ciklusából származó festményei láthatók, melyeket a világ geometriai és urbanisztikai elképzelések, sémák szerinti ábrázolásának lehetősége ihlette.

**Pál Ildikó** expresszív, üzenethordozó, erőteljes alkotásai a festőnő „Anglia-Szlovákia” ciklusából való utazási élményeit örökíti meg.

Üde és humoros színt visz a kiállítás anyagába **Binder Erik** jelenléte, aki nyústyai születésű, de Szlovákia számos

városában megfordult. *Kunst-Fu* márkanevű multimediális alkotásait, melyeknek jellegzetessége a játékoság, a humor és az abszurd látásmód, **Gabika Binderová** alkotásaival együtt 2002-ben már láthattuk a *Városi Galériában*.

A kiállításon debütáló jelleggel bemutatkozik a különféle művészeti iskolák feljövő generációja. **Ceglédy Marek** szobrai vizuálisan kommunikálnak **Slovenčák Ivan** figurális festményeivel. Mindkét alkotót a fogyasztói társadalom és annak erkölce foglalkoztatja, amit kritikusan, sőt ironikusan szemlélnek. Más helyet foglal el **Nosál Peter** újszerű, színes, játékos poszterjeivel és **Czikorová Katarína**, akit mint animációs rövidfilmkészítőt ismerhetünk meg. A „Víz alatt” c. animációját az Azyt fesztiválon díjjal jutalmazták. **Oőenás Milan** digitálisan készített színes fotói érdekes, rendhagyó tájfotózásról tanúskodnak.

A „Hely művészete” c. kiállítás a régió képzőművészetének áttekintéséhez járul hozzá. Képet ad annak jellegéről, s azokról a helyi kötődésű alkotókról, akik a Városi Galéria termeiben is – annak tízéves fennállása alatt – teret kaptak.\*

\* A katalógusszöveg szerkesztett változata. Kissé érthetetlen, miért szerepel a kiállításon Dúdor István keresztnéve Štefan formában, miközben, helyesen, Szabó Gyula és Bacskai Béla esetében a saját maguk által használt magyar névalakot használják. (BK)

## Mács József Bátka díszpolgára lett

**Mács József**, a *Madách-díjas* és *Posonium Életműdíjas* alkotó, akit tavaly a *Magyar Művészeti Akadémia* is felvett a tagjai sorába, írásművészetén túl azzal is kiérdemelte ezt az elismerést, hogy mindig a szívében viselte szűkebb páttriája, szülőfaluja sorsát.

Nemcsak műveiben, regényeiben, a közelmúltban megjelent tetralógiájában és legfrissebb regényében, a *Trianon harangjaiban* állított örök emléket a gömőri emberek örömeinek és bújának, de gyakorló újságíró-szerkesztő korában is, egészen nyugdíjba vonulásáig figyelemmel kísérte a magyar vidék, azon belül gömőri atyjafiai sorsának alakulását.

Mács Józsefet először a bátkai alapiskolában köszön-



Mács Zoltán polgármester és az ünnepelt • Mács Ildikó felvétele

tötték, ahol a díszében **Duray Miklós**, az MKP ügyvezető alelnöke mondott pohárköszöntőt. Ezután a gyerekek szép műsorral kedveskedtek falujuk szülőttének: regényeiből vett frappáns, kiváló dramaturgiával összeállított szemelvényekkel rajzolták meg az író életútját. Az irodalmi délután az iskola igazgatónőjének, **Sebők Csillának**, valamint **Gyurán Ágnes** tanítónőnek a munkáját dicséri.



Nagyapál Magda, Zsíp polgármestere gratulál • Mács Ildikó felvétele

Ezután következett a meglepetés: az író nagyobbik unokája, a bécsi musical- és rockénekes **Kamarás Máté** énekelt „nagyinak” a többi közt készülő nagylemezének dalaiból. Az író után többen is köszöntötték: **Boros István** református lelkész és az egyházközség presbitériuma, gyermekkori barátok, ismerősök. Budapestről **Pomogás Béla** irodalomtörténész küldte el köszöntő írását, amelyet **Bettes István** olvasott fel.



Az ünnepelt családja és tisztelői körében • Mács Ildikó felvétele

A szintén gömőri **Tóth Elemér** költő verset írt az alkalomra, azzal kedveskedett a sors- és pályatársnak. Végül **Mács Zoltán** polgármester koronázta meg az ünnepet, és átnyújtotta a hetvenöt éves írónak a község díszpolgárságáról szóló oklevelet. Az ünnepség késő délután a kultúrházban folytatódott, ahol (lévén választási kampány) **Bán Zoltán**, az MKP rimaszombati járási elnöke és **B. Kovács István** köszöntötte a jubiláló író.



## Átadták a felújított balogújfalusi református templomot



A pad előtt ülnek: Varga Sarolta, Vince Árpád és Juhász Éva. Mögöttük a felújítást támogató Juhász István és családja • Bán Zoltán felvétele

Ünnepélyes külsőségek közepette adták át a felújított balogújfalusi református templomot. A felújítást a **Juhász István** által irányított *Agrárius kft.*, s általa mások önzet-



A hátsó padban jobbra Koncz Károly György és Koncz Gábor • Bán Zoltán felvétele

len támogatása tette lehetővé. Az ünnepségen ígét hirdetett Ft. **Erdélyi Géza** püspök. A szlovákiai magyar irodalom két megjelent kiválósága, a bátkai születésű **Mács József** és a Hanváról elszármazott **Tóth Elemér** is kö-



Balogújfalusi gyerekek • Bán Zoltán felvétele



A rimaszécsi alapiskola kamarakórusa • Bán Zoltán felvétele

szöntötte az alkalmi gyülekezetet. **Bán Zoltán**, a gömöri református egyházmege gondnoka megható szavakkal emlékezett arra, hogy őt magát is ebben a kicsiny templomban keresztelték annak idején.

Az ünnepi istentiszteleten szolgált a rimaszécsi alapiskola kórusa, Gyürke Etelka, valamint a helyi kisgyerekek.

Felemelő volt, amikor a Miskolcra érkezett **Koncz Károly György**, emlékezvén arra, hogy maga is gömöri, hisz Özörényből származik, s egyben kifejezvén gömöri kötődését, családja nevében egy nemzeti zászlót adományozott a gyülekezetnek. Az adománylevelél szövege:

### Adománylevelél

Mi, **SZABÓ TERÉZIA** és **KONCZ JÓZSEF** unokái  
nevezetesen

**KONCZ ÁRPÁD ISTVÁN, KÁROLY GYÖRGY** és  
**ZSUZSANNA JUDIT**

az Özörényben és Pelsőcön

valaha élt, ott és máshol nyugvó őseink tiszteletére  
a ma is bárhol a világban élő leszármazottak  
emlékezetére

BALOGÚJFALU református gyülekezetének  
egy magyar nemzeti zászlót adományozunk.

Tesszük ezt a gyülekezet lelki támogatására, a virtuális  
GÖMÖRORSZÁG 2005. szeptember 17-i kikiáltásának  
tiszteletére,

családunk GÖMÖR megyei eredetének és mivoltának,  
valamint

Főtiszteletű **CSIHA KÁLMÁN** Püspök Úr  
Hanván 2005. szeptember 18-án tartott prédikációjának  
emlékére.

Diósgyőr (Miskolc) Balogújfalu, 2006. június 11. Vasárnap.

A család nevében

Koncz Károly György

**Isten áldása legyen hitünk tanítóin és megtartóin!**



Gyürke Etelka • Bán Zoltán felvétele

Az adományt a település polgármestere, **Nagypál Ferenc** vette át. Az ünnepi alkalmat a hanvai férfikórus és helybéli gyerekek szolgálata tetté emlékezetesebbé.

Az ünnepséget követő szeretetlakomán **Koncz Gábor**, a Magyar Kultúra Alapítvány igazgatója (szintén gömöri gyökerekkel rendelkező, édesapja annak idején az özörényi ref. gyülekezetben szolgált), köszöntötte a megjelenteket, s egyben meghívta a helyi gyülekezetet **Szabó Magda** színművének a megtekintésére.

## Koexistencia – Együttélés fényképekben

Rimaszombatban a Városi Galéria alsó termében nyílt meg 2006. április 5-én a *Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Verseny XV. évfolyamának* és a *Rimaszombati Városnapok* egyik kísérőrendezvényeként **Marta Kanalová** és **Geese Attila** fénykéпкиállítása. A kiállítást **PhDr. Lubomír Šárik**, a Városi Művelődési Központ igazgatója nyitotta meg. Marta Kanalová, a *Gemerské Zvesti* újságíró-riportere öt éve foglalkozik digitális fényképezéssel. Ötször volt kiállítása Rimaszombatban. A Városi Galériában kiállított fényképei között művészeti- és riportfotók szerepeltek (elnöki látogatás, kulturális események, cigányok élete stb.).

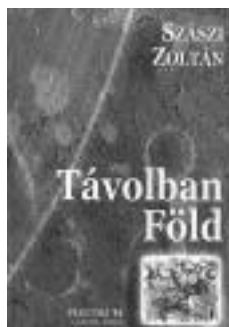
Geese Attila harminc éve foglalkozik fényképezéssel. Főképp a CSEMADOK és a *Gömör-Kishonti Múzeum Egyesület* és a *Rimaszombat és Vidéke P.T.* rendezvényeit örökíti



A két kiállító fotós

meg. Mint a *Gömör-Kishonti Művelődési Központ* mellett működő fotostúdió tagja, több ízben vett rész fénykéпкиállításon. Fotói minden évben szerepelnek a Tompa Mihály szavalóversenyen. A kiállítás a Gömörben élő szlovákok és magyarok kulturális életét volt hivatott bemutatni.

## Könyvről – könyvre



**Szászi Zoltán: Távolban Föld** (Plectrum, Losonc, 2005. 57 oldal).

A gondosan szerkesztett, terjedelmére nézve karcsú kötet a Rimaszombatban élő jeles költő 27 újabb versét tartalmazza. A *Tenger és a Sziget* c. korábbi kötetek után, úgy látszik, a szerző partközélbe ért.



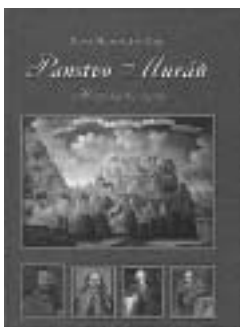
**Stručné dejiny umeleckého školstva v Rimavskej Sobote** (Kiadta a Rimaszombati Művészeti Alapiskola, összeállító-szerkesztő: Marian Lacko. Rimavská Sobota, 2006. 53 oldal).

**Marian Lacko** a szerzője az iskola himnuszának. Az írások az intézmény pedagógusainak tollából származnak. Áttekintést nyújt a zeneoktatás múltjáról Rimaszom-

batban. A kezdetek az *Egyesült Protestáns Gimnázium*hoz köthetők, amelynek a tanárai (**Pásztory Gyula** és felesége, **Kornélia**) magánoktatás keretében foglalkoztak az érdeklődőkkel. **Id. Stritzky Gabriella**, **Soós Irén**, **Marton Inka** nevét idézi a szerző. 1918 után **Stolz Erzsébet**, **Kolbay Sarolta**, **Marikovszky Éva**, **Beél Valéria**, **Ludmila Daxnerová**, **Gregorowicz Mária** és **ifj. Stritzky Gabriella** (zongora), majd **Ján Klincko** és **Matolcsi Pál** (hegedű) neve ismert. 1931-ben a ŽIVENA nőegylet létesített zeneiskolát (a múzeum épületében), ahol **Ludmila Daxnerová** (zongora), **Werner László** (hegedű), majd **Lackner László** és neje, sz. **Gregorowicz Mária** tanított. A nyilvános koncerteket a volt vármegyeház dísztermében tartották. A visszacsatolást követően **Lackner László** lett az államilag engedélyezett magániskola igazgatója. Az általa irányított kórus a budapesti rádióban is fellépett. Az oktatók közül **Istók Endre**, **Simon Jenő** és **Tomor Antal** neve ismert. A háború után **František Fábry** (hegedű) és **Bauer Edit** (zongora) oktatott Rimaszombatban. Az igazgatói teendőket **Lackner László** látta el. A kommunista hatalomátvételt követően átmenetileg újra a ŽIVENA irányítása alá került. 1949-ben **Gabonás Tibor** és **Horváth Júlia** majd egy évre rá **Ličko Magdaléna** lépett be az iskola oktatói közé. Ettől az évtől került az oktatási intézmény a mai helyére. Az intézményt 1951-ben államosították. A fúvós hangszereken **Kardos Gyula** tanított, **Kovács László** pedig (rövid ideig) gitároktatást vezetett.



Ebben az évben vezették be a zenei nevelést mint kötelező tantárgyat. Lackner László 1954-ben Pozsonyba távozott, helyét Gabonás Tibor vette át. Őt **Nagy Elvira** (1976), majd **Beáta Pavlenková** (1991) követte. Az intézmény 1961-ben a *Művészeti Népiskola* nevet kapta. 1963-ban kezdődött meg a képzőművészeti oktatás (a gimnázium épületében). 1990-től *Művészeti Alapiskola* név alatt működik az intézmény. 2004-től **Marian Lacko** igazgatja az iskolát. Jelenleg négy tagozaton 600 diákja van (a zenein 262, a képzőművészeten 231, az irodalomdramatikain 32, a tánctagozaton pedig 75).



**Pavol Hlodák, Ján Žilák: Panstvo Muráň. Hospodárske dejiny** (Keramat, s.r.o., Kalinovo, 182 oldal, angol és német összefoglalás)

„A murányi uradalom. Gazdaságtörténet” c. könyv a bevezetők és jegyzetek kivételével az alábbi fejezeteket tartalmazza: megtelepülés és az uradalom gazdasági fejlődése (P. Hlodák), a vasipar, hámorok és bányászat történetéből (P. Hlodák), szénégetés és favágás (P. Hlodák), Gömör és Kishont közgazdasági fejlődéséről (P. Hlodák), a murányi uradalom igazgatása (P. Hlodák), a nép élete és munkája (P. Hlodák), a murányhutai üvegesűr (J. Žilák, P. Hlodák), murányi keménycserép-manufaktúra (J. Žilák, P. Hlodák), murányi papírmalom (J. Žilák). Az izléses kiállítású kötetben (a grafikai szerkesztést Skokan György végezte) gazdag képanyag található. A könyvet mindenki haszonnal forgathatja, aki a régió múltja iránt érdeklődik.



**Esterházy emlékfűzet** (összeállította: **Stelczer Elemér, Martényi Árpád, Molnár Imre, Török Bálint. Rákóczi Szövetség**, Budapest, 2006, 60 oldal)

A kiadvány az Esterházy János Emlékbizottság fennállásának 15. évfordulója alkalmából jelent meg. Tartalmazza Esterházy János életrajzát, az emlékbizottság tevékenységét, bemutatja az Esterházy-emlékplakett eddigi kitüntetettjeit, áttekintést ad az Esterházy-ünnepségekről és az Esterházyról szóló kiadványokról, néhány politikusi beszédet is közöl, s közreadja egy hajdani rabtársa versét is.

**Szabó László: Gömör és Kishont vármegye paraszti társadalma.** (Debrecen, 2005, 464 oldal, 74 kép, 3 térkép, 22 rajz, 3 táblázat.)

Ez a munka nagyszabású összegzése mindazon ismereteknek, amelyeket a témáról eddig feltárt a kutatás. Foglalkozik az évszázadokon át kiváltságos rendet képező, ám önmagán belül vagyoniilag igencsak tagolt nemességgel, a faluszervezet-közgazgatás kérdéskörével, a vérségi-, loká-



lis és vagyoni csoportokkal. Kiemelt figyelmet szentel a nagy-, illetve kicsisaládnak – az utóbbit egyrészt a rokonság keretibe ágyazva, illetve a falusi munkaszervezethez való kapcsolódása okán vizsgálja. Ugyancsak foglalkozik a csűr-, udvar- és szállásközösség kérdéskörével is. Az elmondottakat az „Összegzés helyett” c. fejezetben foglalja össze.

A könyvet irodalomjegyzék, köszönetnyilvánítás és az adatközlők felsorolása egészíti ki. Stílusa, nyelvezete élvezetes. Kár a viszonylag sok elírásért. Kevés, ha csak annyit monduk: hiánypótló ez a könyv! Köszönet érte a szerzőnek.

**GEMER-MALOHOŇT I. Zborník Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote.** (összeállította: Olga Bodorová. Gemersko-malohontské múzeum Rimavská Sobota, 2005. 138 oldal)

Az évkönyvben összesen 14 írás olvasható. Itt néhány érdekesebbet emelünk ki. Két írás is foglalkozik az ajnácskői Csontos árok őslénytani leleteinek értékelésével.

**Botoš Alexander** „Az oszmán-törökök története és emlékei Nógrádban, Gömörben és Kishontban” címmel ad közre egy írást. **Eva Kovácsóvá** a rimaszombati „Gizella kisdudóv” történetét foglalja össze. **Olga Bodorová** egyik írásában a Múzeum-ban található „patkolt” tojásokat, a másikban a kietei faragott játékokat mutatja be. **Miloš Kovačka** a **Pavol Dobšínský** és **Pavol Jozef Šafárik** kapcsolatát elemzi a folyamatosság szempontjából. **Edita Kušnierová** „Murány – legendák és valóság” címmel foglalja össze a murányi várhoz fűződő legendákat, szóbeli hagyományt (**Széchy Máriáról**, **Basó Mátyásról**). **Leon Sokolovský** a Rimaszombat középkori történetére vonatkozó okleveleket mutatja be. Az utóbbi írásban kissé meglepő, hogy a város monográfusai közül nem említi a szerző **Johannes Kollárt** (1822), de **Kollmann Örsöt** sem (2000). **Ján Žilák** a sörfőzés történetét vizsgálja Rimaszombatban és Kishontban. Az évkönyv írásait gazdag képanyag teszi teljesebbé.

## Lapról – lapra



**Entré** (Gemersko-malohontské múzeum, Rimavská Sobota, 2005, 8 színes oldal)

Az alkalmi kiadványt a Gömör-Kishonti Múzeum jelentette meg. Létrehozásában közreműködött a *Rimaszombati Városi Galéria*, a *Rimaszombati Művelődési Ház* részeként működő *Ganévica Galéria* és a

**Rozsnyói Bányászati Múzeum.** A kiadványban az említett intézmények rövid bemutatása olvasható szlovák, angol és magyar nyelven (az utóbbiak esetében bizony nagyon érezhető a nyelvi ellenőrzés elmaradása!). Ugyancsak megtalálhatók a 2006. évi kiállítási tervek is.



### Pelsőci Hírnök

A *Pro Patria Pelsőciensis Társaság* negyedévenként megjelenő honismereti közlönyének 2005. évi téli számában **Dénes György** verse (*Ardó*) mellett **Szentpéteri Sámuelre**, a jeles református esperesre emlékeznek. Megemlékezik a közlöny **Jabloneczi Farkas Lajos**ról is.

A tavaszi számban **Kardos László** beszédét közli, amely március 14-én hangzott el és **Szombathy László** *Gömör-Kishont vármegye népoktatásügyének története* c. munkájából közli a Pelsőc-környéki falvakra vonatkozó részt.

Az egyes lapszámokban található évfordulónaptár is érdekes olvasmány.



### Híd

Az evangélikus magazin, a missziói központ kiadványa *Ők is testvérek, ők is magyarok* c. rovatában beszámolót közöl **Badin Ádám** tollából a gömori magyar evangélikusság sorsáról, jelenlegi helyzetéről. Az írás címe: „*Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tettett a ti atyátoknak, hogy nektek adja az országot.*” (LK 12,32)

adja az országot.” (LK 12,32)

### Hitel

A februári tematikus szám. „Mi történik velünk?” A feltett kérdésre **Csoóri Sándor, Pozsgay Imre, Kodolányi Gyula, Borbándi Gyula, Dobos László, Fekete Gyula, Kindler József, Fasang Árpád, Veres András, Bogárdi Szabó István, Albert Gábor, Ablonczy László, Nagy Gáspár, Alexa Károly, Ács Margit, Döbrentei**

**Kornél, N. Pál József, Tornai József, Csath Magdolna, Tőkéczi László** és **Bogár László** válaszol. Így, együtt írták meg a rendszerváltozás „regényét”.

A folyóirat júniusi számában „*A szívárványos ember*” címen beszélgetés olvasható **A. Tóth Sándorról**. **Ablonczy László** kérdéseire a művész fia, s életművének gondozója, **Tóth Gábor Sándor** válaszol. A beszélgetés kiegészítéseként beszámol a folyóirat a tavaly november 17-én Rimaszombatban tartott emléknapról is. A lapszámot a művész rimaszombati rajzaival és párizsi grafikáival illusztrálták.



### Várak

#### Kastélyok, templomok

A kéthavonta megjelenő történelmi és örökségturisztikai folyóirat idei februári számában **Karczag Ákos** és **Szabó Tibor** tollából olvasható egy bennünket kivált érdekelhető írás „*Rejtőzködő gömori várak*” címen.

Ebben Jolsva két váráról, Kövi és Süvete váráról írnak a szerzők. A romok fotóján kívül – **König Frigyes**nek köszönhetően – a várak rekonstrukciós rajza is látható.



### Rákóczi Hírvivő

Az áprilisi számban „*Sorsfordító idők?*” címen **Koltay András** főszerkesztő írása olvasható. Búcsúzik a lap az érsekújvári születésű **Luzsicza Lajos** Munkácsy-díjas festőművésztől. Ugyancsak beszámol a lap arról a kerakasztal-beszélgetésről, amelynek a témája a „*Kollektív jogfosztás*” volt. A rendezvényre a

*Magyarok Házában* került sor, együttműködve az *ELTE Legújabbkori Történelmi Tanszékével* és a *Nemzeti Jogvédő Alapítvánnyal*. Beszámol a lap a gyöngyösi helyi szervezet Gömörön tett látogatásáról is. A Jedlik Ányos tanulmányi támogatásban részesültek közül van az idén a hanvai **Ondrésik Márta** és a tornaljai **Deákpál Attila** is. A lap részletet közöl a támogatottak írásából, amelyet „*A Kárpát-medencei magyar kisebbség jövője*” címen meghirdetett pályázatra nyújtottak be. **Vígh Károly** a pozsonyi kaszinóban Trianonról tartott előadását ismerteti, s beszámol a lap az Esterházy-emlékünnepekről is.

### Palócföld.

A Salgótarjánban megjelenő folyóirat februári száma két olyan írást is közöl, amely méltán tarthat számot olvasóink érdeklődésére. *Érzelmes utazás az Északi Géniusz régióiban* címmel **Tözsér Árpádnak** a Pozsony és Balassagyarmat közti útról készült költői beszámolója olvasható. **Bozó Andrea** *A trianoni határon átívelő kapcsolatok a Medvesalján* c. tanulmányában az érintett kistáj kapcsolatrendszerének ismeretéhez nyújt adalékokat.

